

วารสารวิชาการ อุตสาหกรรมศึกษา

วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2555 (36 – 43)

คุณธรรมและจริยธรรมของครูช่างอุตสาหกรรม

ไพรัช วงศ์ยุทธไกร¹, สุวัฒน์ อัจฉริยนนท์²

¹สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 วัฒนา กรุงเทพฯ 10110

²สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
39/1 ถ.รัชดาภิเษก แขวงจันทรเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

MORAL AND ETHICS OF INDUSTRIAL TEACHER

Pairust Vongyuttakrai¹, Suwat Achariyanon²

¹*Division of Industrial Education, Faculty of Education, Srinakarinwirot University
114 Sukhumvit 23 Wattana Bangkok 10110*

²*Department of Industrial Technology, Faculty of Education, Chandrakasem Rajabhat University
39/1 Rachada road, Chankasem, Chatuchak, Bangkok 10900*

บทนำ

ครูช่างอุตสาหกรรม ถือเป็นบุคคลสำคัญในการผลิตช่างฝีมือที่มีทักษะออกไปทำงานหาเลี้ยงชีพและพัฒนาสังคม แต่อย่างไรก็ตามการที่จะเป็นครูช่างอุตสาหกรรมที่ดีนั้น ครูช่างก็นับได้ว่าเป็นครูประเภทหนึ่ง ที่ต้องเป็นทั้งนักปราชญ์ และผู้ทรงศีล เพราะสังคมได้ยกย่องให้ครูเป็น

ปูชนียบุคคล เป็นผู้ประเสริฐและประสาทความรู้ สร้างความเป็นคนและอบรมสั่งสอนเด็กให้เป็นเด็กที่ดีของสังคม ความจำเป็นที่จะต้องให้ครูเป็นทั้งนักปราชญ์ และผู้ทรงศีลดังกล่าวแล้วชี้ให้เห็นว่า ความเป็นนักปราชญ์ของครูนั้น ครูจะต้องมีความดีและถ่ายทอดดี สอนให้เด็กได้รับความรู้และสนุกมีชีวิตชีวา ส่วนความเป็นผู้ทรงศีลของครู ในฐานะที่ครูเป็นแม่แบบของชาติหรือเป็นต้นแบบในพฤติกรรมทั้งปวง จะช่วยให้ครูเป็นคนดี วางตัวดี เป็นที่เคารพและเป็น

ที่น่าเชื่อฟังของลูกศิษย์ จึงกล่าวได้ว่า ครูต้องมีคุณธรรมหรือคุณธรรมสำหรับครูเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครูอย่างยิ่ง ถึงแม้ว่าครูจำเป็นต้องมีคุณธรรม แต่คุณธรรมอย่างเดียวไม่เพียงพอครูต้องเป็นนักปราชญ์ด้วย การเป็นนักปราชญ์ของครูจะช่วยให้ครูมีความรู้รอบ และรอบรู้ มีทัศนะกว้างไกล และลึก มองเห็นชีวิตของตนเองทั้งในปัจจุบันและอนาคตอย่างทะลุปรุโปร่ง และช่วงมองอนาคตของเด็กให้ทะลุปรุโปร่งด้วย เพื่อจะได้ปรับระดับประคองสนับสนุน และส่งเสริมให้เด็กเจริญก้าวหน้าอย่างเต็มที่

คุณธรรมและจริยธรรม

ความหมายของคุณธรรม

คำว่า “คุณธรรม” มีการให้ความหมายไว้หลายทัศนะ เช่น

ไพรัช วงศ์ยุทธไกร, สุวัฒน์ อัจฉรียนนท์
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2555 (36 – 43)

ทิตนา แชมมณี (2546 : 4) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณธรรม หมายถึง คุณลักษณะหรือสภาวะภายในจิตใจของมนุษย์ที่เป็นไปในทางที่ถูกต้อง ดีงาม ซึ่งเป็นภาวณามธรรมอยู่ในจิตใจ

ลิขิต อีร์เวดิน (2548) ได้กล่าวไว้ว่า คุณธรรมคือ จิตวิญญาณของปัจเจกบุคคล ศาสนาและอุดมการณ์เป็นดวงวิญญาณของปัจเจกบุคคลและสังคมด้วย ปัจเจกบุคคลต้องมีวิญญาณ สังคมต้องมีจิตวิญญาณ คุณธรรมของปัจเจกบุคคลอยู่ที่การกล่อมเกลารเรียนรู้โดยพ่อแม่ สถาบันการศึกษา ศาสนา พรรคการเมืองและองค์กรของรัฐ

ประจง ประสำน้ำ (2541) กล่าวว่า คุณธรรมหมายถึง ความดีงามที่มีอยู่ในตัวบุคคล คุณธรรม เป็นสิ่งได้มาจากการศึกษาและอบรมจิตใจเป็นเวลานานและจะต้องมีการประพฤติปฏิบัติเฉพาะสิ่งที่ดีงามติดต่อกันมาจนกลายเป็นความเคยชิน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ว่า “คุณธรรม” คือ คุณงามความดี

จากคำจำกัดความดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า คุณธรรม คือ สภาพความรู้สึกนึกคิดในทางที่ดีงาม เชื่อในความบริสุทธิ์ยุติธรรม มีความจริงใจ เมตตา กรุณา ปราศจากอคติต่อผู้อื่น มีความสุภาพอ่อนโยน เป็นที่สบายใจต่อผู้ที่ได้มาคบหาสมาคม

ความหมายของจริยธรรม

คำว่า “จริยธรรม” ซึ่งจากการศึกษาความหมายจากทิตนา แชมมณี (2546) ชัดติยา วรรณสูตร (2547) Piaget (1960) Kohlberg (1976) และ Brown (1968) สรุปได้ว่า “จริยธรรม” หมายถึง การแสดงออกทางการประพฤติปฏิบัติหรือพฤติกรรมของบุคคลในลักษณะที่ดีงาม ถูกต้อง เหมาะสม โดยสอดคล้องกับกฎเกณฑ์และมาตรฐานของการประพฤติปฏิบัติในทางสังคมซึ่งบุคคลใช้ในการแยกกระทำที่ถูกต้องออกจากการกระทำที่ผิด

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2525: 214) ให้ความหมาย จริยธรรมว่า ธรรมที่เป็นข้อปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม

พุทธทาสภิกขุ (2530) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง ตัวข้อกฎที่ต้องปฏิบัติ โดยมีหลักของสัมมาทิฐิเป็นตัวนำ

ปราชญา กล้าผจญ (2540) ได้อธิบายว่า จริยธรรม เป็นคำที่มาจาก จริย + ธรรม แปลว่า ธรรม คือ จริยะ หรือหลักแห่งจริยะ หรือจะกล่าวว่าเป็นหลักยึดหรือคาน้ำจุนการประพฤติธรรมก็ได้ จริยธรรมตามหลักพุทธศาสนานั้นคือ มรรค หรือ มัชฌิมาปฏิปทา นั้นเอง ดังนั้น จึงแปลรวมคำว่า จริยธรรม ได้ว่าหมายถึง หลักความประพฤติ หลักการดำเนินชีวิต ให้เป็นไปด้วยความดีงาม

เพียเจท์ (Piaget, 1960) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า จริยธรรมเป็นลักษณะประสบการณ์ของมนุษย์และหน้าที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการให้ความร่วมมือเกี่ยวกับการจัดเตรียมทางสังคมในเรื่องความสนใจและอนามัยส่วนบุคคล ที่มีความสัมพันธ์ร่วมกันในรูปของการกระทำและสิทธิ

โคลเบอร์ก (Kohlberg 1976) กล่าวถึงจริยธรรมว่า จริยธรรมมีพื้นฐานมาจากความยุติธรรมซึ่งถือเอาการกระจายสิทธิและหน้าที่อย่างเท่าเทียมกัน โดยมิได้หมายถึงเกณฑ์ที่บังคับทั่วไป แต่เป็นกฎเกณฑ์ที่มีความเป็นสากลซึ่งคนส่วนใหญ่รับไว้ในทุกสถานการณ์ไม่มีการขัดแย้ง เป็นอุดมคติ ดังนั้น พันธะทางจริยธรรมจึงเป็นการเคารพต่อสิทธิข้อเรียกร้องของบุคคลอย่างเสมอภาค

สาโรช บัวศรี (กรมวิชาการ 2523: 8) ให้ความหมายของจริยธรรมว่า ศีลธรรมและคุณธรรม ความดีในระดับต่างๆ ที่เป็นแนวทางในการประพฤติตนเพื่ออยู่กันได้ในสังคมอย่างร่มเย็น

พนัส หันนาคินทร์ (กรมวิชาการ 2520:122) ให้ความหมายจริยธรรมว่า คุณสมบัติทางความประพฤติ (Conduct) ที่สังคมมุ่งหวังให้สมาชิกของสังคมนั้นประพฤติตามจริยธรรมที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับความถูกต้องในความประพฤติ อันความหมายของการกระทำอย่างเสรีภายในขอบเขตของมโนธรรม อันได้แก่ ความสำนึกในความบังควรที่จะกระทำหรือเป็นหน้าที่ที่จะต้องกระทำของสมาชิกแต่ละคนในสังคมนั้นๆ ความเปลี่ยนแปลงของจริยธรรมย่อม

ไพรัช วงศ์ยุทธไกร, สุวัฒน์ อัจฉริยนนท์
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2555 (36 – 43)

เกิดขึ้นได้อยู่เสมอในเมื่อสภาวะการณ์ของการดำเนินชีวิตเปลี่ยนแปลงไป การเปลี่ยนแปลงในสภาวะการณ์ของชีวิตย่อมทำให้ทัศนคติที่มีต่อจริยธรรมเดิมได้รับการพิจารณาใหม่ทำให้เกิดแนวคิดใหม่ขึ้น จริยธรรมเดิมอาจจะเปลี่ยนแนวทาง หรือได้รับการเพิ่มเติมขยายความให้กว้างขวางพอเพียงให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์อันเปลี่ยนไปแล้วนั้น

โกวิท ประวาลพุกฤษ และภณิดา คุสกุล (2535: 6) ให้แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรม ว่าจริยธรรมมีความหมายเป็น 2 นัยคือ การประพฤติปฏิบัติ ภายในกรอบของกฎเกณฑ์ที่สังคมยอมรับและหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินพฤติกรรมของสมาชิกในสังคม การที่บุคคลแต่ละคนในสังคมมีจริยธรรมจะเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการสร้างสันติและความเจริญก้าวหน้าแก่สังคมโดยรวม ซึ่งกำหนดความหมายของจริยธรรมได้ เป็น 2 นัย คือ

1. จริยธรรมเป็นหลักการและเหตุผลที่พิจารณาเกี่ยวกับการกระทำ การพิจารณาตัดสินการตัดสินใจ ซึ่งเป็นความหมายที่คนไทยเข้าใจกันมาตั้งแต่เดิม
2. จริยธรรมเป็นพฤติกรรมหรือการกระทำ เป็นการตัดสินใจ การพิจารณาตัดสินเป็นคุณธรรมทางจริยธรรมที่มีพื้นฐานอยู่บนการกระทำและเจตคติที่สามารถสังเกตเห็นได้ซึ่งความหมายนั้นเป็นความหมายในแนวคิดแบบใหม่

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า จริยธรรมหมายถึง แนวทางหรือข้อปฏิบัติ ของบุคคลที่ถือว่าถูกต้องและดีงาม เป็นลักษณะที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นในสังคม ใช้หลักพิจารณาตัดสินใจด้วยความคิดและสติปัญญา ค่านิยมที่พึงประสงค์ของสังคมนั้นๆ

ดังนั้นเมื่อนำคำว่า “คุณธรรม” และ “จริยธรรม” มาเชื่อมโยงเข้าด้วยกันเป็นคำว่า “คุณธรรมจริยธรรม” จึงหมายถึง การประพฤติปฏิบัติตน ตามคุณลักษณะ สภาวะปัญญา เหตุผล หรือสภาพของคุณงามความดีที่บุคคลมีอยู่ทั้งภายใน ภายนอก โดยแสดงออกทางการประพฤติปฏิบัติ ในลักษณะที่ดีงาม ถูกต้อง เหมาะสม โดยสอดคล้องกับกฎเกณฑ์และมาตรฐานของการประพฤติปฏิบัติดำเนินชีวิตไปในทางที่ดีงาม ตามกรอบของสังคม

องค์ประกอบของคุณธรรมและจริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจันปัจฉิม (2520) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของคุณธรรมและจริยธรรมว่าครอบคลุม 4 ส่วน ต่อไปนี้

1. ความรู้เชิงคุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้สึกรู้คิดและการมีความรู้เกี่ยวกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ในสังคมว่า สิ่งใดควรกระทำ และสิ่งใดไม่ควรกระทำ ซึ่งสมาชิกในสังคมต้องรับรู้และเรียนรู้
2. พฤติกรรมเชิงคุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง การแสดงพฤติกรรมที่สังคมให้การยอมรับและต้องการ เช่น ความซื่อสัตย์ การไม่เอาเปรียบผู้อื่น เป็นต้น
3. ทัศนคติเชิงคุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลว่าชอบหรือไม่ชอบบ่งชี้คุณธรรมหรือพฤติกรรมนั้น
4. เหตุผลเชิงคุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเหตุผลเชิงคุณธรรมและจริยธรรมนี้ จะทำให้ทราบถึงเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่างๆ

เมื่อบุคคลได้รับการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในจิตใจแล้ว ย่อมเกิดความขัดแย้งในใจเมื่อความอยาก ความต้องการ ส่วนตนไม่เหมาะสมกับกาลเทศะ และบรรทัดฐานของสังคมอีกทั้งถ้าบุคคลกระทำชั่วทั้งๆ ที่คนอื่น ๆ ไม่รู้ไม่เห็น บุคคลนั้นจะเกิดความละอายใจตัวเอง มีความไม่สบายใจซึ่งเป็นลักษณะของการลงโทษตัวเองและในโอกาสต่อไปบุคคลนั้นย่อมจะละเว้นไม่กระทำชั่วโดยไม่จำเป็นต้องมีการควบคุมจากบุคคลอื่นภายนอก

การพัฒนาคุณธรรม

วัตคิน (Watkin, J. 1976) ระบุว่ามีการพัฒนาคุณธรรม โดยสรุปแล้วมี 4 ทางเลือก ได้แก่

1. ปล่อยให้เรียนรู้เองตามธรรมชาติ
2. จัดโอกาสให้ค้นหาตนเองโดยอาศัยหลักการทำค่านิยมให้กระจ่าง

ไพรัช วงศ์ยุทธไกร, สุวัฒน์ อัจฉรียนนท์
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2555 (36 – 43)

3. สอนให้รู้จักใช้กระบวนการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและมีคุณธรรม

4. สอนชุดของค่านิยมและให้การปฏิบัติควบคู่ไปกับสิ่งที่สอน

ซึ่งวิธีแรก ไม่เป็นที่ยอมรับขององค์กรวิชาชีพและคนทั่วไป วิธีที่สองใช้ได้กับค่านิยมบาง

ประการเท่านั้น วิธีที่สามช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดได้จริง แต่ไม่แน่ว่าจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ด้วยหรือไม่ ส่วนวิธีที่สี่เหมาะสมกับการพัฒนาคุณธรรมหรือค่านิยมที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย แต่ไม่เหมาะสมกับการพัฒนาค่านิยมบางประการที่จำเป็นสำหรับสังคมยุคโลกาภิวัตน์ ดังนั้น การพัฒนาคุณธรรมและลักษณะนิสัย จะต้องผสมผสานกันหลายวิธี และต้องขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางปรัชญาของแต่ละสังคมด้วย

วัตสัน (Watson, M. 1989) ซึ่งมีประสบการณ์ในการวิจัยและพัฒนาเยาวชนโดยเน้น 3 ระบบที่สัมพันธ์กันได้แก่ ระบบจิตใจ ระบบการรับรู้ และระบบความประพฤติ ได้พบว่ามิประสบความสำเร็จที่สำคัญต่อการพัฒนาดังกล่าว 5 ประเภท ได้แก่

1. ประสบการณ์ด้านความสัมพันธ์เชิงสนับสนุนระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก
2. ประสบการณ์ในการได้สัมผัสกับค่านิยมที่พึงประสงค์ของสังคม
3. ประสบการณ์ในการได้มีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับเพื่อนฝูง
4. ประสบการณ์ในการได้คิดวิเคราะห์และอภิปรายซักถามประเด็นที่เกี่ยวกับคุณธรรม
5. ประสบการณ์ซึ่งส่งเสริมให้เข้าใจบุคคลอื่น

เพียเจท์ (Piaget, 1960) เป็นผู้ริเริ่มแนวความคิดที่ว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ขึ้นอยู่กับความสามารถทางสติปัญญาในการทำเรื่องรู้กฎเกณฑ์และลักษณะต่างๆ ทางสังคม โดยพัฒนาการทางด้านจริยธรรมของบุคคลขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั้นด้วย โดยแบ่งชั้นของการพัฒนาทางด้านสติปัญญาออกเป็น 4 ชั้น คือ

1. ชั้นรับรู้จากประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensorimotor Operation)

2. ชั้นเริ่มคิดด้วยญาณ (Pre-Operational Thinking)

3. ชั้นคิดด้วยรูปธรรม (Concrete Operational Thinking)

4. ชั้นคิดตามแบบแผนของตรรกวิทยา (Formal Propositional Thinking)

พัฒนาการทางสติปัญญาทั้ง 4 ชั้นนี้ เพียเจท์ ได้นำมาเป็นหลักเกณฑ์ในการแบ่งชั้นของการพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์เป็น 3 ชั้น คือ

ชั้นที่ 1 ชั้นก่อนจริยธรรม พัฒนาการชั้นนี้ริเริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งถึง 2 ขวบ เด็กในวัยนี้ยังไม่มีความสามารถในการรับรู้สิ่งแวดล้อมอย่างละเอียด แต่มีความต้องการทางกายซึ่งต้องการที่จะได้รับการตอบสนองโดยไม่คำนึงถึงกาลเทศะใดๆ ทั้งนี้ เป็นการสนองต่อกฎเกณฑ์ตามวัฒนธรรม มีการตัดสินใจเพื่อกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองโดยไม่คำนึงถึงผู้อื่น

ชั้นที่ 2 ชั้นยึดคำสั่ง พัฒนาการชั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 2 – 8 ปี เด็กจะมีความเกรงกลัวต่อผู้ใหญ่และเห็นว่าคำสั่งของผู้ใหญ่คือประกาศิตที่ตนต้องกระทำตาม โดยถือว่าเป็นการทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มโดยไม่คำนึงถึงผลที่ผ่านมา

ชั้นที่ 3 ชั้นยึดหลักแห่งตน โดยพัฒนาการชั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 8 – 10 ปี เพียเจท์ เชื่อว่าเกิดขึ้นจากพัฒนาการทางสติปัญญา และจากประสบการณ์ในการมีบทบาทในกลุ่มเพื่อนด้วยกัน ความเกรงกลัวอำนาจภายนอกจะเป็นหลักเกณฑ์ภายในจิตใจของเด็กเกี่ยวกับความยุติธรรม ซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนแปลงกันและความเที่ยงกันของบุคคลในช่วงอายุ 8 – 10 ปี เด็กที่อยู่ในสังคมปกติจะบรรลุถึงขั้นที่สาม แต่ก็อาจมีเด็กบางคนมีพัฒนาการอาจหยุดชะงักในขั้นที่สอง เนื่องจากการบีบบังคับอย่างผิดปกติของผู้เลี้ยงดูหรือสังคม หรืออาจเกิดจากการขาดประสบการณ์ในกลุ่มเพื่อนก็ได้

โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1976) นักจิตวิทยาชาวอเมริกันได้ศึกษาพัฒนาการของความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ตามแนวคิดของเพียเจท์ (Piaget)

ไพรัช วงศ์ยุทธไกร, สุวัฒน์ อัจฉรียนนท์
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2555 (36 – 43)

พบว่ามนุษย์ในวัฒนธรรมต่าง นั้น มีขั้นตอนของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมหรือเจตนาก่อนกระทำจากขั้นต่ำสุดเมื่อเป็นเด็กเล็ก ไปจนถึงขั้นสูงสุดคือ ขั้น 6 เมื่อเป็นผู้ใหญ่ตอนกลาง ในกรณีที่มีความเจริญทางจิตนี้มิได้หยุดชะงักในขั้นต่ำๆ เสียก่อน และขั้นทั้ง 6 ที่ควรเกิดตามอายุที่เพิ่มขึ้นของบุคคลนี้ แบ่งออกเป็น 3 ระดับดังต่อไปนี้ (ดวงเดือน พันธมนาวิน, 2540)

- ขั้นที่ 1 อายุ 0 - 7 ปี เจตนาที่จะหลีกเลี่ยงการโดนลงโทษทางกาย เช่น กลัวโดนตี เป็นต้น
- ขั้นที่ 2 อายุ 10 ปี เจตนาที่จะแสวงหารางวัลที่เป็นวัตถุสิ่งของ เช่น บั๊จยี่สี่ และเงิน
- ขั้นที่ 3 อายุ 13 ปี เจตนาที่จะทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ (อับอายผู้อื่นที่จะเห็นความชั่วของตนเอง)
- ขั้นที่ 4 อายุ 16 ปี เจตนาที่จะทำตามกฎ ระเบียบ กฎหมาย และหลักศาสนา เพราะเห็นความสำคัญ และประโยชน์ของสิ่งเหล่านี้เพื่อส่วนรวม
- ขั้นที่ 5 ผู้ใหญ่ตอนต้นเจตนาที่จะทำในสิ่งที่เห็นว่าถูกกว่าควรเพื่อส่วนรวม เป็นตัวของตัวเอง ละอายในตัวเองเมื่อทำชั่ว ภูมิใจในตัวเองเมื่อทำดี เช่น มีทริ
- ขั้นที่ 6 ผู้ใหญ่ตอนกลาง เจตนาที่จะยึดหลักอุดมคติสากลเป็นแนวทางปฏิบัติ เช่น โอต็ปปะ มนุษยธรรมและความเสมอภาค

ระดับก่อนเกณฑ์ ได้แก่ ขั้น 1 และขั้น 2 เป็นลักษณะทางจิตใจที่มีทั้งในสัตว์และในมนุษย์โดยไม่จำเป็นต้องพัฒนา ก็จะเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

ระดับตามเกณฑ์ ได้แก่ ขั้น 1 และ ขั้น 2 เป็นลักษณะทางจิตใจที่จะต้องพัฒนาหรืออยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมทางจิตใจที่เหมาะสมจึงจะเกิดเป็นลักษณะของมนุษย์ที่มีจิตใจเป็นมนุษย์

ระดับเหนือกฎเกณฑ์ ได้แก่ ขั้น 5 และ ขั้น 6 เป็นลักษณะทางจิตใจที่ต้องขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของลักษณะทางจิตที่เป็นพื้นฐาน 3 ประการ คือ สติ ปัญญา ความฉลาด สุขภาพจิต และประสบการณ์ทางสังคมและต้อง

อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นประชาธิปไตยด้วย ลักษณะของมนุษย์ที่มีจิตใจเหนือมนุษย์หรือมนุษย์ที่มีจิตใจเป็นเทวดา

ทฤษฎีเหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ขั้นนี้ นักพัฒนาจริยธรรมสามารถนำมาใช้กำหนดทิศทางและขั้นตอนการพัฒนาจริยธรรมได้เป็นอย่างดี โดยมีประโยชน์ 5 ประการคือ ประการแรกจะทำให้เด็กพัฒนาไม่พัฒนาแบบถอยหลังเข้าคลอง เช่น พัฒนาการที่อยู่ในขั้น 3 ไหลลงไปขั้น 1 อีก เพื่อให้เกรงกลัวการลงโทษทางกาย ประการที่สอง จะทำให้นักพัฒนาไม่พัฒนาแบบข้ามขั้น เช่น ต้องการพัฒนาเด็กอายุ 8 - 10 ปี ซึ่งอยู่ในขั้นแสวงหารางวัลที่เป็นวัตถุสิ่งของ ให้ข้ามไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีความเป็นตัวของตัวเอง คือ ขั้น 5 โดยที่ทฤษฎีของโคลเบอร์ก จะบอกว่าการพัฒนาเด็กอายุ 8-10 ปี ให้มีความเป็นตัวของตัวเองนั้นจะเป็นการพัฒนาข้ามขั้นถึง 2 ขั้น ด้วยกันคือ ขั้น 3 และขั้น 4 ซึ่งจะต้องมีก่อนขั้น 5 โดยที่เป้าหมายของการพัฒนาการแบบข้ามขั้นนี้ย่อมจะบรรลุผลได้ยาก ฉะนั้น ทฤษฎีพัฒนาการของความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่กล่าวนี้ จึงมีประโยชน์ประการที่สามคือ การบังคับให้นักพัฒนาจริยธรรมต้องทราบก่อนการพัฒนาว่า ผู้ที่จะรับการพัฒนานั้นมีเหตุผลเชิงจริยธรรมปัจจุบันอยู่ในขั้นใด ถ้าเป็นขั้นที่ต่ำกว่าที่เหมาะสมกับอายุของเขา ก็สมควรจัดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาให้สูงขึ้นไปขั้นต่อไปทีละขั้นและทฤษฎีนี้จะให้ประโยชน์ประการที่สี่คือ กำหนดว่าขั้นต่อไปที่ควรพัฒนาแก่ผู้รับนั้นคือข้อใดประโยชน์ประการที่ห้าของทฤษฎีนี้คือ กำหนดเกณฑ์การประเมินผลการพัฒนาว่าเมื่อพัฒนาจบสิ้นลงจะวัดผลออกมาเช่นไร จึงจะเรียกว่าการพัฒนานั้นประสบความสำเร็จ โคลเบอร์ก (Kohlberg) เชื่อว่า พัฒนาการทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น จะเป็นไปตามขั้นจาก ขั้นที่ 1 ผ่านแต่ละขั้นไปจนถึงขั้นที่ 6 บุคคลจะพัฒนาข้ามขั้นไม่ได้เพราะ การใช้เหตุผลในขั้นสูงขึ้นไปจะเกิดขึ้นด้วยการมีความสามารถในการใช้เหตุผลในขั้นที่ต่ำกว่าอยู่ก่อนแล้วและต่อมาบุคคลได้รับประสบการณ์ทางสังคมใหม่ๆ หรือสามารถเข้าใจความหมายของประสบการณ์เก่าๆ ได้ดีขึ้นตามลำดับ

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Freud, 1949) เป็นนักจิตวิทยาตะวันตกกลุ่มแรกที่มีชื่อเสียงในการนำเสนอ

ไพรัช วงศ์ยุทธไกร, สุวัฒน์ อัจฉรียนนท์
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2555 (36 – 43)

ทฤษฎีพัฒนาการทางด้านจริยธรรม โดยได้อธิบายการเกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ว่าเนื่องมาจากปัจจัยผลักดันจากจิตใต้สำนึก ซึ่งประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วนคือ

- อิด (Id) เป็นแรงขับภายในซึ่งเป็นตัวกระตุ้นที่ให้มีการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ตามต้องการโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง ควรหรือไม่ควรแต่อย่างใด

- อีโก้ (Ego) เป็นส่วนหนึ่งของจิตที่คอยยับยั้งการแสดงพฤติกรรมตามความต้องการของ อิด โดยทำการควบคุมจิตมิให้แสดงพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของสังคม

- ซุปเปอร์อีโก้ (Super Ego) เป็นส่วนหนึ่งของจิตที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ทางด้านคุณธรรมและค่านิยมให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมตามปทัสถานของสังคม โดย ซุปเปอร์อีโก้ กระตุ้นให้ ลด ละทิ้งความไม่ถูกไม่ควรและสนับสนุน อีโก้ ให้เปลี่ยนทิศทางพฤติกรรมไปในทางที่ถูกต้องควร

จากแนวความคิดของนักจิตวิทยาทั้งหลายสรุปได้ว่าจริยธรรมของเด็กจะได้รับการปลูกฝังจากพ่อ แม่ และผู้ใกล้ชิดเป็นสำคัญ โดยอาศัยเครื่องมือในการอบรมเชิงจริยธรรมได้แก่ กระบวนการให้รางวัลและการลงโทษ การพัฒนาทางด้านจริยธรรมเป็นการสร้างและพัฒนาขึ้นไปสู่ระบบซุปเปอร์อีโก้ โดยเด็กจะเกิดการทำตามตามอย่างกระบวนการถอดแบบ (Identification) จากการอบรมเลี้ยงดูมาแต่วัยเยาว์ทำให้เด็กถอดแบบบุคลิกภาพ ค่านิยมและมาตรฐานจริยธรรมในสังคม จนในที่สุดเด็กจะยอมรับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในสังคมมาเป็นหลักปฏิบัติของตนเอง และเด็กยังยอมรับต่อการให้รางวัลและการลงโทษตัวเองด้วย กล่าวคือ เมื่อจริยธรรมได้รับการปลูกฝังในจิตใต้สำนึก ซุปเปอร์อีโก้แล้ว เมื่อเด็กกระทำผิดก็จะลงโทษตัวเองโดยแสดงความรู้สึกผิดและเมื่อปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมเด็กก็จะมีการให้รางวัลแก่ตนเอง ซึ่งอาจแสดงออกด้วยการชื่นชมตนเอง

คุณธรรมและจริยธรรมของครู

จากทัศนะของท่าน ศาสตราจารย์ ดร.สาโรจ บัวศรี (2523) ซึ่งเป็นบูรพาจารย์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทร-วิโรฒได้ระบุคุณธรรมและจริยธรรมของครูที่ดี ดังต่อไปนี้

1. สามารถทำการสอนได้เป็นอย่างดี โดยรู้จัก
 1. ใช้หลักจิตวิทยาแห่งการเรียนรู้
 2. ใช้หลักการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็ก
 3. ทำบรรยากาศที่เหมาะสมที่จะเกิดการเรียนรู้
 4. วางแผนสำหรับการสอนอย่างถี่ถ้วน
 5. ใช้วิธีการสอนแบบต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม
 6. ใช้แบบทดสอบชนิดต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมเพื่อวัดผลการเรียนวิเคราะห์แก้ไขและรู้จักวัดผลโดยทั่วไป
 7. ปกครองชั้นและบริหารงานต่าง ๆ ของชั้นได้อย่างเรียบร้อยและราบรื่น ทำงานธุรการของโรงเรียนได้
2. สามารถอบรมแนะนำ และปกครองได้เป็นอย่างดี โดยรู้จัก
 1. หลักการที่ว่า ถ้าทุกคนสร้างคุณธรรมและหลักธรรมต่าง ๆ ไว้ประจำตัวได้แล้ว
 2. ใช้หลักการและวิธีการของการแนะนำ
 3. สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับบิดามารดาและผู้ปกครอง
 4. ใช้ผลของการวิจัย และผลของการทดสอบต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์ในการอบรม
3. สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี โดยรู้จัก
 1. ร่วมในการวางแผนจัดการ กิจกรรมในหลักสูตร หรือกิจกรรมร่วมหลักสูตรชนิดต่าง ๆ

ไพรัช วงศ์ยุทธไกร, สุวัฒน์ อัจฉรียนนท์
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2555 (36 – 43)

2. รับผิดชอบต่อและภาวะในการปฏิบัติ
กิจกรรมเหล่านั้นตามแผน

3. รักษาสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ร่วมงานทั้ง
ปวงของโรงเรียน

4. สามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีและร่วมมือกับ
ชุมชนเป็นอย่างดี โดยรู้จัก

1. ช่วยเหลือชุมชนในการแก้ไขปัญหาของ
ชุมชน

2. ทำให้ชุมชนเข้าใจโรงเรียน และ
สนับสนุนในทางที่เหมาะสม

3. หาความร่วมมือจากมารดาบิดาของ
ผู้ปกครอง

4. หาบุคคลอื่น และสิ่งต่าง ๆ ในชุมชนที่
เป็นประโยชน์ในการสอน

5. ร่วมมือกับทางราชการปรับปรุงชุมชน
ชน

5. สามารถเป็นครูชั้นอาชีพ โดยรู้จัก

1. เพิ่มพูนความรู้ให้แก่อาชีพครู โดยการ
เขียน การพูด การค้นคว้า การวิจัยการเป็นสมาชิกที่ดีของ
สมาคม หรือสถาบันทางการศึกษา

2. ยึดถือขนบธรรมเนียมของผู้เป็นครู
และช่วยเหลือส่งเสริมเพื่อนครู

3. ส่งเสริมตัวเองให้ก้าวหน้าในทาง
วิชาการ ศึกษาอยู่เสมอ

4. ช่วยเหลือแนะนำผู้ที่เข้ามาเป็นครูใหม่
ในโรงเรียนของตน

คุณธรรมและจริยธรรมของครูช่างอุตสาหกรรม

จากทัศนะของศาสตราจารย์ ดร.สาโรจ บัวศรี และ
ความเกี่ยวข้องของผู้เขียนบทความที่เป็นผู้ผลิตครูช่าง
โดยตรง จึงใคร่ขอสรุปคุณธรรมและจริยธรรมของครูช่าง
อุตสาหกรรม ตามแนวคิดของผู้เขียนดังนี้

1. ครูช่างอุตสาหกรรมต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริต
และยุติธรรม ต่อนักเรียน พร้อมทั้งมีความเป็นกลาง ยินดี
ช่วยเหลือนักเรียน ผู้ร่วมงานและผู้บริหาร

2. ครูช่างอุตสาหกรรมต้องมีเมตตา
กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน นักเรียน และ
สังคม

3. ครูช่างอุตสาหกรรมต้องมีความ
รับผิดชอบ ปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ปฏิบัติงาน
ตามแผนได้เสร็จและมีประสิทธิภาพ มีความรอบคอบ

4. ครูช่างอุตสาหกรรมต้องมีกฎ มีระเบียบ มีวินัย
พร้อมทั้งต้องปฏิบัติตามกฎและระเบียบอย่างเคร่งครัด

5. ครูช่างอุตสาหกรรมต้องมีความขยัน มีความ
ตั้งใจ มีความพยายาม มีความกระตือรือร้นที่จะสอน และไม่
ทอดทิ้งต่ออุปสรรคในการทำงาน

6. ครูช่างอุตสาหกรรมต้องมีความอดทนเมื่อเกิด
อุปสรรค มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ไม่โกรธง่าย
และสามารถควบคุมอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม

7. ครูช่างอุตสาหกรรมต้องมีความประหยัด รู้จัก
ออม ใช้ของให้คุ้มค่า รู้จักใช้และเก็บรักษาของอย่างถูกวิธี

8. ครูช่างอุตสาหกรรมต้องมีความสำนึกในหน้าที่
มีความรักและศรัทธาในอาชีพครู รักษาชื่อเสียงวิชาชีพ
ครู สนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรวิชาชีพครู และเข้า
ร่วมกิจกรรมวิชาชีพครู

9. ครูช่างอุตสาหกรรมต้องนิยมการปกครองใน
ระบอบประชาธิปไตย มีความเป็นนักประชาธิปไตย รังพึง
ความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นผู้มีเหตุผลทั้งทางการงานและการ
ดำรงชีวิตประจำวัน

10. ครูช่างอุตสาหกรรมต้องห้ามปราม และไม่
สนับสนุนให้นักเรียนก่อการทะเลาะวิวาททั้งในและนอก
สถาบัน

ไพรัช วงศ์ยุทธไกร, สุวัฒน์ อัจฉริยนนท์
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2555 (36 – 43)

บรรณานุกรม

- โกวิท ประวาลพุกษ์ และภณิดา คูสกุล (2527) คุณธรรม และจริยธรรม กรุงเทพฯ
- ชัตติยา กรรณสูตร (2547) คุณธรรม พฤติกรรมความ ซื่อสัตย์ของคนไทยสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉินีก. (2520). จริยธรรมของเยาวชนไทย. รายงาน การวิจัยฉบับที่ 21. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทีศนา เขมมณี (2546) การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ เมธีทีปส์ กรุงเทพฯ
- ประจง ประสาธน์ (2541) คุณธรรมของครู : รากฐาน อันมั่นคงของสังคม กรุงเทพฯ :
- ประภาศรี สีหอำไพ (2540) พื้นฐานการศึกษาทางศาสนา และจริยธรรม , พิมพ์ครั้งที่ 2 (ฉบับปรับปรุงใหม่) กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปราชญา กล้าผจญ (2540) พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525) กรุงเทพฯ :
- พนัส หันนาคินทร์ (2520) คุณธรรม กรมวิชาการ กรุงเทพฯ :
- พุทธทาสภิกขุ (2530) จนกว่าโลกจะมีสันติภาพ. กรุงเทพฯ:
- ธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2538) การพัฒนาจริยธรรม กรุงเทพฯ:
- ลิขิต ธีรเวคิน (2548) วิวัฒนาการการเมืองการปกครองของไทย พิมพ์ลักษณ์, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สาโรธ บัวศรี (กรมวิชาการ 2523: 8) การสอนค่านิยมและ จริยธรรม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- Kohlberg, L. (1976). Moral Stage and Moralization: The Cognitive Development Approach. **Moral Development and Behavior.** New York: Holt Rimehart and Winaton.
- Harry C McKown (1934) **Home room guidance,** Publisher: New York.
- Watkin, J. (1976) อ่า ง อิง ้ อ มู ล มา จ า ก <http://www.onec.go.th> สืบค้นข้อมูลเมื่อ วันที่ 27 สิงหาคม 2554
- Watson, M. (1989) อ่า ง อิง ้ อ มู ล มา จ า ก <http://www.onec.go.th> สืบค้นข้อมูลเมื่อ วันที่ 27 สิงหาคม 2554
- Piaget, J. (1960). **The Moral Judgement of the Child.** Illionis: The Free Press.